

**Sprawozdanie z monitoringu realizacji
Gminnego Programu Rewitalizacji
Miasta Luboń na lata 2017-2027
za okres 2022-2023
wraz z ewaluacją**

Luboń, 2024 r.

Spis treści

Sprawozdanie z monitoringu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Luboń na lata 2017-2027 za okres 2022-2023	1
Wstęp.....	2
Monitoring GPR	2
Postępy w realizacji przedsięwzięć	3
Pozostałe działania rewitalizacyjne w latach 2022-2023	11
Podsumowanie.....	16
Ewaluacja.....	17
Wstęp.....	17
Trafność interwencji	17
Efektywność	19
Skuteczność	19
Użyteczność	19
Podsumowanie	20

Wstęp

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2023, poz. 28 ze zm.) rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, koordynowany w sposób kompleksowy poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji (GPR) na lata 2017-2027 dla Miasta Luboń przyjęto uchwałą nr XXXIX/290/2017 z dnia 23 listopada 2017 r. Dokument został wpisany dnia 14 grudnia 2017 r. do wykazu programów rewitalizacji gmin województwa wielkopolskiego stanowiącego załącznik do uchwały nr 1472/2019 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z 7 listopada 2019 r. w sprawie zmiany uchwały nr 3616/2017 z dnia 9 maja 2017 r. w sprawie przyjęcia wykazu programów rewitalizacji gmin województwa wielkopolskiego.

Gminny Program Rewitalizacji na lata 2017-2027 dla Miasta Luboń został opracowany w ramach projektu dofinansowanego z Funduszy Europejskich pn. „Kompleksowy, skoncentrowany i komplementarny Program Rewitalizacji Miasta Luboń przygotowany z udziałem wsparcia eksperckiego oraz partycypacji społecznej – aktualizacja”, a przy jego realizacji uwzględniono także zalecenia zawarte w opracowaniu „Zasad programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+”.

Dokument został sporządzony w celu wyznaczenia obszarów problemowych na terenie miasta, a następnie zdefiniowania priorytetowych działań w zakresie ich rewitalizacji. Powyższe osiągnięto poprzez delimitację obszarów zdegradowanych, w których zidentyfikowano koncentrację zjawisk negatywnych (społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych), a następnie wskazanie obszarów rewitalizacji, na których z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego zamierza się przeprowadzić rewitalizację. Określono cele rewitalizacji i kierunki działań, które zostały uszczegółowione w ramach wskazanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Całość procedury przeprowadzona została zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji ze szczególnym uwzględnieniem partycypacji społecznej w tym procesie.

Za podstawowe cele rewitalizacji uznano:

Cel I – Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzmocnienia spójności społecznej oraz wzrostu jakości kapitału społecznego. Obejmujący: integrację oraz aktywizację mieszkańców poprzez wzmacnianie tożsamości lokalnej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Cel II – Kreowanie warunków dla zrównoważonego rozwoju opartego na spójności i ładzie przestrzennym. Obejmujący: zachowanie, ochronę i modernizację dziedzictwa historycznego i kulturowego obszaru rewitalizacji, zapewnienia ładu przestrzennego poprzez równoważenie funkcji mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej i rekreacyjnej oraz zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych.

Monitoring GPR

Zgodnie z zapisami rozdziału 10.2 GPR określającego system monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji oraz obowiązków sprawozdawczych w zakresie procesu rewitalizacji ustalono dwuletni okres raportowania począwszy od 2018 r.

Ponadto zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, co najmniej raz na 3 lata Burmistrz Miasta Luboń dokonuje oceny aktualności i stopnia realizacji GPR w formie ewaluacji, której termin zgodnie z

założeniami monitoringu GPR przypada na rok 2023. Wobec powyższego dla objęcia analizą pełnych danych dla roku 2023 ewaluację opracowano w roku bieżącym.

Niniejsze sprawozdanie zostało pozytywnie zaopiniowane przez Komitet Rewitalizacji dnia 13 czerwca 2024 r. oraz w dniach 9-23 lipca 2024 r. poddane konsultacjom społecznym na stronie www.lubon.pl. Nie wpłynęły żadne uwagi ani wnioski.

Postępy w realizacji przedsięwzięć

Na wstępie należy podkreślić, że przedmiotowy raport dotyczy okresu post pandemicznego. Działalność gospodarcza rozwijała się po okresie przestoju, co niejednokrotnie mimo wszystko nadal utrudniało realizację niektórych przedsięwzięć.

Założone w GPR przedsięwzięcia rewitalizacyjne po kolejnych latach obowiązywania Programu są nadal w różnym stopniu realizacji.

Dla zobrazowania poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne oznaczono kolorami:

- **zielone** – zrealizowane w analizowanym okresie
- **pomarańczowe** – w realizacji lub realizowane w innej lokalizacji lub częściowo zrealizowane w analizowanym okresie
- **czerwone** – niezrealizowane w analizowanym okresie

Tab. 1. Stopień realizacji przedsięwzięć GPR dla Miasta Luboń z uwzględnieniem lat 2022-2023.

nr	Nazwa przedsięwzięcia	Organ odpowiedzialny	Zakres	Stopień realizacji
A1	Przebudowa Domu Włodarza	Miasto Luboń	Przebudowa Domu Włodarza	Budynek znajduje się w stanie surowym otwartym. Miasto będzie podejmowało próby pozyskania dofinansowania zewnętrznego.
A2	Historia miasta w nowoczesnym wydaniu	Ośrodek Kultury w Luboniu	Zakup i montaż tablicy multimedialnej w Domu Włodarza	Nie dokonano zakupu tablicy multimedialnej. Zadanie będzie realizowane po zakończeniu inwestycji przebudowy Domu Włodarza
A3	Koncerty edukacyjne dla dzieci	Ośrodek Kultury w Luboniu	Organizacja koncertów w Domu Włodarza	Brak dostępności Domu Włodarza. Zorganizowano 1 koncert w Ośrodku Kultury. Kolejne wydarzenia organizowane będą po udostępnieniu Domu Włodarza.
A4	Zwiększenie tożsamości lokalnej poprzez organizację koncertów patriotycznych	Ośrodek Kultury w Luboniu	Organizacja koncertów w Domu Włodarza	Brak dostępności Domu Włodarza. Zorganizowano 2 wydarzenia w zmienionej lokalizacji. Kolejne wydarzenia organizowane będą po udostępnieniu Domu Włodarza.
A5	Luboński Szlak Architektury Przemysłowej	Ośrodek Kultury w Luboniu	Organizowanie wycieczek oraz	W latach 2022-2023 zorganizowano 3 wycieczki, w których wzięło udział 45

			stała ekspozycja w Domu Włodarza	osób. Żadna nie miała związku z Domem Włodarza.
A6	Dom Włodarza jako miejsce eliminacji do konkursów muzycznych	Ośrodek Kultury w Luboniu	Organizacja konkursów muzycznych w Domu Włodarza	Eliminacje do konkursów muzycznych nie zostały zorganizowane w miejscu docelowym z uwagi na brak dostępności Domu Włodarza. Kolejne wydarzenia organizowane będą po udostępnieniu Domu Włodarza.
A7	Powiatowy Przegląd Chórów	Ośrodek Kultury w Luboniu	Organizacja przeglądów chórów w Domu Włodarza	Nie odbyły się z uwagi na brak dostępności wystarczająco dużej sali. Kolejne wydarzenia organizowane będą po udostępnieniu Domu Włodarza.
A8	Przegląd Zespołów Śpiewaczych	Ośrodek Kultury w Luboniu	Organizacja przeglądów Zespołów Śpiewaczych w Domu Włodarza	Brak dostępności Domu Włodarza. Zorganizowano 2 przeglądy w Ośrodku Kultury. Kolejne wydarzenia organizowane będą po udostępnieniu Domu Włodarza.
A9	Rajd Nordic Walking	Ośrodek Kultury w Luboniu	Organizacja rajdu w Domu Włodarza	Zorganizowano dwa Rajdy Nordic Walking im. Włodzimierza Kaczmarka; trasy nie były powiązane z Domem Włodarza.
A10	Spotkania gwarowe	Ośrodek Kultury w Luboniu	Organizacja zajęć w Domu Włodarza	Brak dostępności Domu Włodarza. Zajęcia nie odbyły się.
A11	Wykłady w ramach cyklu „Wokół sztuki, wokół fotografii”	Ośrodek Kultury w Luboniu	Organizacja wykładów w Domu Włodarza	Brak dostępności Domu Włodarza. Lokalizacja została przeniesiona do Ośrodka Kultury. Odbyło się łącznie 20 wykładów, w których wzięło udział ok. 300 osób.
A12	Wystawy i ekspozycje czasowe	Ośrodek Kultury w Luboniu	Organizacja wystaw w Domu Włodarza	Brak dostępności Domu Włodarza. Wystawy realizowane były w Ośrodku Kultury. W sumie w 3 wydarzeniach uczestniczyło 300 osób.
A13	Rajd rowerowy	Ośrodek Kultury w Luboniu	Organizacja rajdu z lokalizacją mety przy Domu Włodarza	Rajd rowerowy nie odbył się do tej pory z uwagi na brak oznakowania szlaku rowerowego im Jana Pawła II.
A14	Digitalizacja materiałów historycznych i dokumentów życia społecznego	Biblioteka Miejska	Zebranie materiałów od mieszkańców, ich digitalizacja i prezentacja w Domu Włodarza	Brak dostępności Domu Włodarza. Biblioteka Miejska w Luboniu digitalizuje dokumenty życia społecznego w ramach Cyfrowej Wielkopolski. W latach 2022-2023 udostępnionych obiektów było: 1258; a liczba wyświetlonych w 2023 r. obiektów wzrosła do 89783. W październiku 2023 r. powstało Repozytorium Historii Miasta Luboń, które rozpoczęło prace nad biblioteką cyfrową deLibra w zakresie digitalizacji szeroko rozumianych materiałów dotyczących życia społecznego w Luboniu (udostępnienie zgromadzonych

				materiałów planowane jest w pierwszej połowie 2024 r.).
A15	Utworzenie punktu informacji turystycznej	Biblioteka Miejska	Przygotowanie punktu informacji turystycznej w Domu Włodarza	Nie utworzono z uwagi na brak dostępności Domu Włodarza
A16	Wykłady z zakresu regionalistyki, historii regionu, jego wybitnych przedstawicieli	Biblioteka Miejska	Przygotowanie cyklu wykładów w Domu Włodarza	Brak dostępności Domu Włodarza. Nie prowadzono w docelowej lokalizacji. Wykłady z zakresu regionalistyki i wykłady historyczne są przeprowadzane w budynku Biblioteki Miejskiej w Luboniu
A17	Sala Historii miasta – stała wystawa	Biblioteka Miejska	Przygotowanie wystawy w Domu Włodarza	Brak dostępności Domu Włodarza. Nie zrealizowano.
B1	Przebudowa pl. Edmunda Bojanowskiego	Miasto Luboń - BMK	Przebudowa placu – okres realizacji 2018-2020	Projekt koncepcji przebudowy Pl. E. Bojanowskiego został opracowany w 2014/2015r., z uwagi na brak funduszy na ten cel dalsze prace nie zostały dotąd podjęte.
B2	Zagospodarowanie terenów leśnych Nadleśnictwa Babki	Miasto Luboń - BMK	Zagospodarowanie terenów nadleśnictwa Babki - Utworzenie ciągu pieszo – jezdnego o długości ok. 1km – okres realizacji 2017-2019	Nie zrealizowano z uwagi na brak zleconych działań.
B3	Budowa ciągu rekreacyjnego pieszo – rowerowego wzdłuż jeziora Kocie Doły w Luboniu	Miasto Luboń - BMK	Ciąg rekreacyjny wzdłuż jeziora Kocie Doły – okres realizacji 2018-2021	Wykonano projekt odcinka ścieżki wzdłuż jeziora Kocie Doły od ul. Wodnej do ul. Podgórznej. W latach 2022-2023 nie podjęto dalszych działań z uwagi na nie uzyskanie na rzecz Miasta tytułu własności przedmiotowych gruntów.
B4	Przeniesienie filii bibliotecznej i powstanie mediateki	Biblioteka Miejska	Powstanie filii w Przedszkolu Nr 1	Podjęto uchwałę nr XXXIX/297/2021 Rady Miasta Luboń z dnia 25 listopada 2021 r. umożliwiającą zmianę sposobu użytkowania obiektu. Inwestycja na etapie projektowym. Filia biblioteczna nr 4 funkcjonuje w dotychczasowej siedzibie przy ul. Jana III Sobieskiego 80 w Luboniu.
B5	Pomoc żywnościowa 2014-2020	Związek Stowarzyszeń Wielkopolski Bank Żywności z siedzibą w Poznaniu - MOPS	Wsparcie osób i rodzin zagrożonych i doświadczających ubóstwa poprzez pomoc w formie paczek żywnościowych	MOPS w Luboniu uczestniczy w realizacji POPŻ 2014-2020 (Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa) jako Organizacja Partnerska Lokalna. W 2021 r. realizowano podprogram 2020 (od lutego 2021 do września 2021). W 2023 r. rozdysponowano 4 tony żywności, z których skorzystały 473 osoby.

B6	Poprawa dostępu do usług społecznych wspierających rodzinę i rodzinną pieczę zastępczą na terenie MOF Poznania	Miasto Poznań Partner: MOPS	Poprawa dostępu do usług społecznych dla rodzin	Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020. i zaplanowany jest na okres 36 miesięcy (od 1.03.2020r do 28.02.2023r.). W 2023 r. 92 osoby skorzystały łącznie z 7 usług społecznych wykonywanych przez MOPS.
B7	Program Aktywizacja i Integracja 2017	Powiatowy Urząd Pracy - MOPS	Pomoc osobom długotrwale bezrobotnym, w powrocie na rynek pracy	Program zakończony w roku 2017 objął wsparciem jedną osobę z Lubonia.
B8	Rewitalizacja zabytkowego obiektu przemysłowego – budynku HALI POELZIGA	LUVENA S.A.	Rewitalizacja budynku	W 2023 r. uzyskano kolejne dofinansowanie ze Starostwa Powiatowego w Poznaniu na remont poszycia dachowego oraz zabytkowego komina. Inwestycja nie została jeszcze zakończona.
B9	Unikalny, zabytkowy budynek willowy, Luboń ul. Kolonia PZNF 1	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu	Rewitalizacja budynku	Przedsięwzięcie zakończono w 2020 r.
B10	Unikalny, zabytkowy budynek willowy, Luboń ul. Kolonia PZNF 2	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu	Rewitalizacja budynku	Przedsięwzięcie zakończono w 2018 r.
B11	Unikalny, zabytkowy budynek willowy, Luboń ul. Kolonia PZNF 3	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu	Rewitalizacja budynku	Przedsięwzięcie zakończono w 2022 r.
B12	Unikalny, zabytkowy budynek willowy, Luboń ul. Kolonia PZNF 4	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu	Rewitalizacja budynku	Przedsięwzięcie zakończono w 2022 r.
B13	Unikalny, zabytkowy budynek willowy, Luboń ul. Armii Poznań 51	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu	Rewitalizacja budynku	Przedsięwzięcie zakończono w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów beneficjentów.

Powyższe wskazuje, że dotychczas zrealizowano 27% przedsięwzięć. Dzięki własnym możliwościom finansowym oraz konsekwencji w podejmowanych staraniach o dofinansowanie ze Starostwa Powiatowego, Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu z sukcesem zakończyła rewitalizację swoich budynków położonych przy ul. Kolonii PZNF 1-4 oraz Armii Poznań 51. Kolejne etapy swojego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego polegającego na wymianie poszycia dachowego zabytkowego obiektu przemysłowego – budynku Hali Poelziga z sukcesem zakończyła także firma Luvena S.A.

Inwestycją strategiczną, determinującą możliwości realizacji kolejnych zaplanowanych oraz powiązanych z tym miejscem przedsięwzięć jest zakończenie budowy i oddanie do użytku Domu Włodarza.

W roku 2020 przystąpiono do I etapu realizacji tej inwestycji, jakim była rozbiórka budynku, następnie w 2021 r. rozpoczęto prace budowlane. W czasie sporządzania raportu nie są prowadzone żadne prace budowlane. Aktualnie budynek pozostaje w stanie surowym otwartym. Warunkiem kontynuacji inwestycji jest pozyskanie dotacji zewnętrznych oraz dobra kondycja finansowa Miasta.

Zdj. 1. Dom Włodarza, stan w roku 2023.

Źródło: UM Luboń

Przedsięwzięcia, które są w trakcie realizacji stanowią 46%. Część z tych, które powinny odbywać się w Domu Włodarza, były realizowane w innej lokalizacji m.in. w Ośrodku Kultury (dotyczy m.in. konkursów, koncertów, przeglądów muzycznych, wystaw). Większość tych działań jest prowadzona cyklicznie ciesząc się niezmiernie wysokim zainteresowaniem grup odbiorców. Można uznać to za jeden z czynników budowania więzi społecznych, a nawet swego rodzaju małych społeczności lokalnych. Niektóre przedsięwzięcia są realizowane stopniowo, ponieważ są bardzo kosztowne, zatem konieczne jest pozyskanie środków finansowych, co ze względów proceduralnych często jest bardzo czasochłonne.

Pozostałe 27% przedsięwzięć nadal pozostaje nierozpoczętych. Wynika to przede wszystkim z braku możliwości korzystania z Domu Włodarza oraz jego bezpośredniego otoczenia, które stanowi teren budowy. Czasokres obowiązywania dokumentu do 2027 r. daje jeszcze szanse na realizację chociaż niektórych z zaplanowanych działań.

Jak zaznaczono powyżej, dzięki pozyskiwaniu zewnętrznych środków możliwa jest także realizacja zadań wykraczających poza określone w GPR przedsięwzięcia, które mają wpływ na wzmacnianie lokalnych potencjałów miasta i poprawę jakości życia jego mieszkańców.

Zgodnie z metodologią zaproponowaną w GPR systematycznemu badaniu podlegają wskaźniki kryzysowe. Są to wskaźniki, które wykorzystano na potrzeby ostatecznej delimitacji obszaru zdegradowanego oraz rewitalizacji. Wśród analizowanych danych wybrano te, które z założenia miały stanowić listę porównywalnych i reprezentatywnych wskaźników ze względu na poprawność metodologiczną oraz poprawność przestrzenną. Jak się okazało, na przestrzeni lat obowiązywania GPR, wiele danych z przyjętych wskaźników nie jest możliwych do opisanego ze względu np. na zmiany prawne, brak danych wynikających z zaniechania prowadzenia statystyk lub braku możliwości pozyskania

stosownych informacji, część z danych jest z kolei gromadzona w szerszym odniesieniu tj. dotyczące całego miasta.

Tab. 2 Dynamika wskaźników kryzysowych.

WSKAŹNIK STANU KRYZYSOWEGO	WARTOŚĆ WYJŚCIOWA 2017	WARTOŚĆ 2019	WARTOŚĆ 2021	WARTOŚĆ 2023	REZULTAT
udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%)	23,46	15,76	1,6	0,28	↓
liczba bezrobotnych długotrwale na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (os.)	10,72	7,68	6,9	2,6	↓
liczba osób objętych pomocą społeczną na 1000 mieszkańców (os.)	93,63	89,73	28,49	26,8	↓
liczba oczekujących na mieszkania socjalne na 1000 mieszkańców (os.)	25,15	4,98	0,92	0,57	↓
liczba przestępstw popełnionych na terenie miasta ¹	341,79	182,4	546	514	↓
liczba czytelników na 100 mieszkańców (średnio w roku) (os.) ²	5,14	22,41	18,67	17,7	↓
uczestnicy działań kulturalnych (biblioteki i ośrodka kultury) na 1000 mieszkańców (os.)	5,85	6,11	19,53	200,5	↑
frekwencja w wyborach samorządowych (%)	40,76	43,7	0	84,17	↑
średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty lub inne adekwatne wyniki nauczania w zależności od reformy oświatowej (%) ³	61,8	62,63	62,25	63,75	↑
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (%)	19,49	constans	19,2	19,7	↑
podmioty zarejestrowane w CEDIG na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (szt.)	20,08	21,01	150	4,2 ⁴	↑
udział obiektów budowlanych pokrytych/izolowanych azbestem na 100 budynków (%)	9,19	Brak danych	155 ⁵	270 ⁶	Brak danych ⁷
klasyfikacja ulicy w kategorii C (PM10) ⁸	klasa C	klasa C	Klasa C	Klasa C	Poprawa wskaźnika zależna od poprawy jakości powietrza w całej strefie wielkopolskiej

¹ Pierwotny wskaźnik „liczba czynów karalnych na 1000 mieszkańców (zdarzenia)” został zmieniony na liczbę przestępstw popełnionych na terenie miasta z uwagi na bardziej obrazowy charakter danych (czyny karalne dotyczą wyłącznie nieletnich)

² Wartość wskaźnika oparto na liczbie użytkowników biblioteki aktywnie wypożyczających

³ Reforma systemu edukacji wymusiła zmianę wskaźnika (wskaźnik dotyczy aktualnie egzaminu ósmoklasisty)

⁴ Wskaźnik obrazuje liczbę przedsiębiorców, którzy w 2023 r. rozpoczęli działalność na obszarze rewitalizacji na 1000 mieszkańców obszaru rewitalizacji

⁵ Liczba budynków mieszkalnych pokrytych azbestem na obszarach zdegradowanych i rewitalizacji

⁶ Liczba budynków mieszkalnych pokrytych azbestem na terenie miasta Luboń

⁷ brak danych na podstawie, których można by dokonać mierzalnych analiz,

⁸ dotyczy klasyfikacji stężenia pyłu zawieszonego PM 10 dla strefy wielkopolskiej

Brak uzbrojenia ulic w kanalizację deszczową ⁹	17 ulic (co stanowi 44,7% OZ nie posiada kanalizacji deszczowej)	17 ulic (co stanowi 44,7% OZ nie posiada kanalizacji deszczowej)	13 ulic (co stanowi 36,84% OZ nie posiada kanalizacji deszczowej)	13 ulic (co stanowi 36,84% OZ nie posiada kanalizacji deszczowej)	Poprawa wskaźnika z uwagi na sukcesywne uzupełnianie uzbrojenia
liczba mieszkań komunalnych na 1000 mieszkańców (szt.)	8,27	9,27	6,33	6,8	↑
Brak dostępu do ścieżki rowerowej ¹⁰	36 ulic (co stanowi 50,7% OZ nie posiada dostępu do ścieżki rowerowej)	36 ulic (co stanowi 50,7% OZ nie posiada dostępu do ścieżki rowerowej)	35 ulic (co stanowi 50% OZ nie posiada dostępu do ścieżki rowerowej)	33 ulic (co stanowi, że ok. 46% OZ nie posiada dostępu do ścieżki rowerowej)	Zlikwidowano stacje rowerów miejskich; w mieście funkcjonują 4 kontrapasy ¹¹
obecność obiektów (mieszkalnych i innych) wpisanych do ewidencji zabytków	132 ulice (co stanowi 71,3% OZ posiada zabytki)	constans	constans	constans	constans
udział budynków sprzed 1986 roku w ogólnej liczbie budynków (%)	61,49	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych dotyczących wieku rozebranych budynków
klasyfikacja ulicy w kategorii C (PM10) ¹²	klasa C	klasa C	Klasa C	Klasa C	Poprawa wskaźnika zależna od poprawy jakości powietrza w całej strefie wielkopolskiej

Źródło: Formularz efektów monitorowania programów rewitalizacji.

Analiza wskaźników kryzysowych zawartych w tabeli nr 3 pozwala stwierdzić, że w większości odnotowano pożądane rezultaty. Z powyższego zestawienia wynika, że odnotowano zmianę sytuacji w sferze życia społecznego sugerującą poprawę jakości życia. Wzrost zasobu mieszkań komunalnych przełożył się bezpośrednio na spadek liczby osób oczekujących na przyznanie lokalu socjalnego. Uwidaczniają się wyraźne spadki udziału bezrobotnych oraz długotrwale bezrobotnych wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym, a także mniej osób jest objętych pomocą społeczną. Jednak powyżej wskazane tendencje mogą wynikać ze wzrostu udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Lubonia – co jest jednoznaczne ze stopniowym starzeniem się społeczeństwa. Część wskaźników pozostała na tym samym poziomie – dotyczy to zasadniczo jakości powietrza mającej charakter ponadlokalny.

Jak wskazano powyżej z przestrzeni miasta znikają kolejne pokrycia azbestowe, w czym pomaga mieszkańcom prowadzony Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Miasta Luboń na lata 2014-2032. W związku z brakiem danych w zakresie ogólnej liczby budynków w mieście w celu przybliżenia przedmiotowej kwestii wskazana w powyższej tabeli wartość prezentuje liczbę budynków mieszkalnych z pokryciem azbestowym na terenie miasta. W 2022 i 2023 r. z obszarów zdegradowanego i rewitalizacji usunięto w sumie 17 azbestowych pokryć dachowych (w tym 7 z obszaru rewitalizacji). Liczba

⁹ Pierwotnie nazwa wskaźnika „brak kanalizacji deszczowej”. Dla poprawy czytelności danych dokonano korekty

¹⁰ Pierwotnie nazwa wskaźnika „dostęp do ścieżki rowerowej”

¹¹ Do 2023 r. funkcjonowało 10 stacji rowerów miejskich; ulice z kontrapasami Kołłątaja, Dojazdowa, Kurowskiego, Wschodnia

¹² dotyczy klasyfikacji stężenia pyłu zawieszonego PM 10 dla strefy wielkopolskiej

budynków pokrytych azbestem sukcesywnie się zmniejsza, a w badanym okresie na terenie całego miasta pozostało ich 270 z 533.

Nieznacznej poprawie uległ dostęp do ścieżek rowerowych. Zmiana w tym zakresie jest odczuwalna za sprawą wybudowania niewielkiego odcinka drogi rowerowej oraz oddania do użytku kolejnych kontrapasów rowerowych, które również przyczyniają się do rozbudowy sieci ścieżek rowerowych. Warto wspomnieć również, że w mieście zauważalna jest (również w aspekcie przestrzennym) likwidacja systemu rowerów miejskich, przy jednoczesnym pozostawieniu stacji rowerów miejskich. Lukę wypełnił inny operator udostępniający na wynajem hulajnogi elektryczne, których użytkownicy korzystają ze ścieżek rowerowych, ale i chodników.

Poprawia się sytuacja w kwestii uzupełniania sieci kanalizacji deszczowej. Obecnie jeszcze 13 z 72 ulic obszaru zdegradowanego nie posiada dostępu do kanalizacji deszczowej. Jednak zaznaczyć należy, że inwestycje w nową infrastrukturę, w tym kanalizację deszczową, są systematycznie planowane i projektowane. Dodatkowo Miasto w swoich działaniach – programach wsparcia finansowego oraz edukacji ekologicznej, promuje rozwiązania służące małej retencji.

Tab. 3 Wskaźniki realizacji GPR

Cel I. Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzmocnienia spójności społecznej oraz wzrostu jakości kapitału społecznego								
Wskaźnik	Wartość bazowa	Oczekiwana zmiana	Stan faktyczny					
			2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba wydarzeń kulturalnych (szt.)	5	Wzrost	54	55	35	29	223	278
Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych (os.)	1000	Wzrost	3178	3183	1163	589	5186	6586
Liczba nowych produktów kulturalnych (szt.)	0	Wzrost	0	0	0	0	8	10
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie (os.)	0	Wzrost	43	46	51	117	247	92
Liczba usług społecznych (os. lub h) ¹³	0	Wzrost	43 (h)	46 (h)	51 (h)	4 (os.)	7 (os.)	7 (os.)
Liczba projektów aktywizujących osoby bezrobotne (szt.)	0	Wzrost	0	1	0	0	0	0
Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich (osoby)	6919	Wzrost	6919	6919	6919	6343 ¹⁴	6296	6183
Cel. II. Kreowanie warunków dla zrównoważonego rozwój opartego na spójności i ładzie przestrzennym								

¹³ Dane agregowane dla tego wskaźnika zbierane są w godzinach pracy specjalistów w jednostce osób (os.) lub godzin (h)

¹⁴ Dane aktualizowane na rok 2023

Wskaźnik	Wartość bazowa	Oczekiwana zmiana	Stan faktyczny					
			2018	2019	2020	2021	2022	2023
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha)	256,77	Constans	256,77	256,77	256,77	256,77	256,77	256,77
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (m ²)	0	Wzrost	0	0	0	0	807	0
Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej (szt.)	0	Wzrost	2	2	2	2	1	8
Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury (os.)	0	Wzrost	21	34	34	34	34	użytkownicy ¹⁵
Długość dróg dla rowerów (km)	3,05	Wzrost	3,05	3,05	3,35	3,35	3,35	3,65
Powierzchnia zrewitalizowanego obiektu (m ²)	0	Wzrost	572,84	545,67	2705,59	2509	1955	1656

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Luboń

Wyraźny progres odnotowano w sferze kulturalnej. Nie ulega wątpliwości, że zakończenie okresu pandemii Covid-19 stało się początkiem powrotu do wszelkich aktywności. Zarówno Biblioteka Miejska w Luboniu jak i Ośrodek Kultury wyszły naprzeciw potrzebom oraz oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przywrócenie normalnego funkcjonowania tych podmiotów zaowocowało tym, że oferta produktów kulturalnych zaczęła się rozrastać. Z pewnością tego typu przedsięwzięcia mogłyby mieć jeszcze szerszy zasięg i ofertę, gdyby udało się z sukcesem zakończyć prace budowlane i oddać do użytku Dom Włodarza. Dopóki jednak trwać będzie aktualny stan rzeczy nie ma szans na rychłe i efektywne korzystanie z tego miejsca, tym samym na realizację założonych w GPR przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Odnosząc się do danych dotyczących kreowania warunków dla zrównoważonego rozwoju opartego na spójności i ładzie przestrzennym należy przypomnieć, że powierzchnia obszaru rewitalizacji nie uległa zmianie. Z powyższego zestawienia wynika, że w analizowanym okresie i zakresie nie odnotowano większej aktywności. Podjęte działania to przede wszystkim kontynuacja działań rewitalizacyjnych przy obiekcie należącym do Luveny S.A. czy budowa kolejnego odcinka drogi rowerowej. W powyższej tabeli wykazano także, że dynamicznie wzrosła liczba korzystających ze wspartej infrastruktury. W latach 2022 i 2023 dokonano różnych prac budowlanych, modernizacyjnych, z których korzystać może wiele osób. Powyższe dotyczy termomodernizacji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, budowy budynku komunalnego czy też modernizacji kilku placów zabaw.

Pozostałe działania rewitalizacyjne w latach 2022-2023

Bardzo istotne dla procesu rewitalizacji w Luboniu jest to, że działania rewitalizacyjne nie ograniczają się jedynie do zapisanych w Gminnym Programie Rewitalizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Miasto realizując zadania własne ma zaspokajać potrzeby mieszkańców. Wśród nich wiele ma wymiar rewitalizacyjny. Dzięki temu, oprócz przedsięwzięć wskazanych w GPR, możliwe jest rozszerzenie celów, które GPR ma spełniać, na całe Miasto – dla poprawy komfortu życia jego mieszkańców. Wskazać należy, że w przypadku braku środków finansowych z budżetu miejskiego, z sukcesem pozyskano

¹⁵ Użytkownicy wspartej infrastruktury tj. korzystający z placów zabaw, boisk szkolnych, a także z Lubońskiego Centrum Wsparcia i Pomocy Rodzinie, podopieczni i interesanci Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz mieszkańcy nowego budynku komunalnego, przy ul. Łącznej 2a (46 osób)

środki zewnętrzne na zadania, które bezsprzecznie wspomogły procesy rewitalizacyjne w Luboniu. Dobre praktyki, wypracowywane na podstawie obowiązującego dokumentu oraz coraz większa świadomość dotycząca potrzeb mieszkańców prowadzą do podejmowania działań bezpośrednio wpływających na jakość życia w mieście Luboń. Do takich działań należą działania inwestycyjne, ale też tzw. miękkie, m.in. akcje społeczne, w tym zadania proekologiczne.

Działania rewitalizacyjne w Luboniu mają głównie charakter nieinwestycyjny lub pośrednio, poprzez wsparcie finansowe, wpływający na jakość życia w mieście. Do takich zaliczyć można dotacje dla mieszkańców służące poprawie efektywności energetycznej ich domostw oraz poprawie jakości powietrza.

Miasto Luboń realizuje program Luboń Anty Smog¹⁶, w ramach którego udzielane są dotacje do wymiany źródeł ciepła. Program ma celu poprawę stanu jakości powietrza na terenie Miasta Luboń poprzez ograniczenie ilości zanieczyszczeń z tzw. „niskiej emisji” oraz zapobieganie spalania odpadów komunalnych w piecach¹⁷. Stanowi to znaczne wsparcie procesu sukcesywnej likwidacji w mieście tzw. kopcuchów. Wysokość dotacji stanowi 70% poniesionych kosztów zakupu udokumentowanego fakturą na zakup proekologicznego źródła ciepła, lecz nie więcej niż 5 000,00 zł.¹⁸ W analizowanym okresie dotacji udzielono łącznie 39 gospodarstwom domowym.

Tab.4. Zmiany liczby beneficjentów z obszarów zdegradowanych i rewitalizacji Miasta Luboń

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Obszar zdegradowany	14	10	8	12	7	4
Obszary rewitalizacji	16	10	15	10	6	4

Źródło: opracowanie własne wg danych UM Luboń

Równocześnie z ww. programem, wielkim zainteresowaniem cieszy się działalność Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego Programu „Czyste Powietrze”, w którym zainteresowani mogą uzyskać pomoc w złożeniu wniosku o dofinansowanie na wprowadzenie rozwiązań proekologicznych w ogrzewaniu budynków mieszkalnych. Taka możliwość istnieje dzięki porozumieniu z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska. W latach 2022 i 2023 za pośrednictwem ww. punktu obsłużono łącznie 188 wniosków¹⁹.

Rządowy Program Odbudowy Zabytków w 2023 r. umożliwił pozyskanie dodatkowych środków dla samorządów na ochronę zabytków i opiekę nad nimi. Program dopuszczał finansowanie obiektów posiadających wpis do ewidencji lub rejestru zabytków. Dofinansowanie z Programu mogło wynieść maksymalnie 98% wartości inwestycji, a minimalny wkład własny musiał stanowić 2%. Środki z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków mogły zostać przeznaczone na: prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane. Miasto Luboń pozyskało dotację w kwocie 1 274 000,00 zł, która umożliwiła podjęcie działań przygotowawczych do rewitalizacji Parku Siewcy usytuowanego przy ulicach Armii Poznań i Kolonii PZNF oraz do przeprowadzenia prac konserwatorsko-restauratorskich przy pomniku „Siewcy”, znajdującym się w obrębie tego parku²⁰.

¹⁶ od 2018 r.

¹⁷ Uchwała nr XXX/238/2021 z dnia 25 lutego 2021 r. Rady Miasta Luboń w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej z budżetu Miasta Luboń na dofinansowanie wymiany źródeł ciepła na proekologiczne urządzenia grzewcze

¹⁸ Uchwała w zakresie zasad udzielania dotacji została zaktualizowana w roku 2024 (uchwała Rady Miasta LXVI/511/2024 z 1 lutego 2024 r.)

¹⁹ Wnioski dotyczyły udzielenia dotacji, etapu płatności, korekt wniosków

²⁰ Uchwała nr LVI/416/2023 Rady Miasta Luboń z 23 lutego 2023 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków

Na mocy uchwały Rady Miasta Luboń nr XXXIX/306/2021 z dnia 25 listopada 2021 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, położonych w mieście Luboń²¹ obowiązującej do końca 2023 r. można było liczyć na udzielenie dotacji do wysokości 30% nakładów. W roku 2022 w ramach dotacji z budżetu Miasta udzielono Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Barbary w Luboniu - Żabikowie, na wykonanie II etapu remontu organów firmy Paul Voelkner w Kościele p.w. św. Barbary w Luboniu - 10 000,00 zł oraz Parafii Rzymskokatolickiej pw. św. Jana Bosko w Luboniu, na wykonanie prac remontowo - konserwacyjnych przy elewacji kościoła parafialnego pw. św. Jana Bosko w Luboniu przy ul. ks. Streicha 24 w wysokości 30 000,00 zł. Natomiast w 2023 r. dotacji udzielono ponownie Parafii Rzymskokatolickiej pw. św. Jana Bosko w Luboniu, na wykonanie prac związanych z ociepleniem nawy głównej, południowej i północnej kościoła parafialnego pw. św. Jana Bosko w Luboniu przy ul. ks. Streicha 24 w wysokości 20 000,00 zł.

Wartym odnotowania, bo niecodziennym oraz wpisującym się w dodatkowe działania rewitalizacyjne wydarzeniem, była relokacja pomnika upamiętniającego wybuch w oddziale produkcji dekstryny na terenie Wielkopolskiego Przedsiębiorstwa Przemysłu Ziemniaczanego w Luboniu. Od 2023 r. uroczystości związane z obchodami rocznicy tamtych wydarzeń odbywają się w miejscu ogólnodostępnym²², stanowiącym własność miasta (na działce nr ewid. 2/10, ark. 19, obręb Luboń, położonej przy ul. Armii Poznań - w rejonie nr porządkowego ul. Armii Poznań 49D/Cyryla Ratajskiego 4). W otoczeniu zieleni, pomnik został odpowiednio wyeksponowany, z uwzględnieniem miejsca, gdzie można uczcić pamięć tragicznie zmarłych.

Zdj. 2 Pomnik upamiętniający ofiary wybuchu dekstryny w Zakładach Ziemniaczanych – w nowej lokalizacji.

Źródło: Materiały prasowe UM Luboń

W latach 2022-2023 r. zakończono jedną z większych inwestycji drogowych w mieście, tzn. przebudowę ul. Kościuszki, a także budowę ul. Wierzbowej i części Chabrowej. W realizacji były ul. Miodowa, Wiśniowa, część Żabikowskiej oraz część ul. 11 Listopada. Zakończono także inwestycje – budowa ul. Długiej, Brzozowej i Jaśminowej. Wśród działań inwestycyjnych w roku 2022 znalazła się poprawiająca bezpieczeństwo użytkowników ruchu na skrzyżowaniu ul. Powstańców Wielkopolskich – ks. Streicha – Puszkina przebudowa sygnalizacji i oświetlenia. W 2023 r. na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców wpłynęła inwestycja budowy zbiornika retencyjnego w dolinie rowu Żabinka. Ponadto

²¹ Aktualnie w tej samej sprawie obowiązuje uchwała Rady Miasta Luboń nr LXVI/509/2024 z dnia 1 lutego 2024 r.

²² Pomnik został przeniesiony z terenu stanowiącego aktualnie własność prywatną

zakończono budowę budynku komunalnego²³ przy ul. Łącznej, dzięki któremu nowe lokale mieszkalne znalazło 16 rodzin.

Jednym z działań rewitalizacyjnych była także prowadzona termomodernizacja budynku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W 2023 r. zakończono prace projektowe dotyczące zadania polegającego na poprawie dostępności miejskiego placu zabaw w Parku Papieskim w Luboniu poprzez doposażenie w integracyjne urządzenia zabawowe oraz budowę i modernizację nawierzchni bezpiecznej, a także innych inwestycji – dotyczących boisk sportowych Szkoły Podstawowej nr 1 i Zespołu Szkół w Luboniu.

W nowo wyremontowanych pomieszczeniach budynku dawnego przedszkola zlokalizowanego przy ul. Jana III Sobieskiego 65 działalność rozpoczęło Lubońskie Centrum Wsparcia i Pomocy Rodzinie. W ramach swojej działalności Centrum oferuje młodzieży i dorosłym pomoc w walce z uzależnieniami, w tym nałogiem alkoholowym, przemocą domową. W Centrum pełnią dyżury psychoterapeuci oraz pełnomocnik burmistrza ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, a także radca prawny. Dla dzieci organizowane są warsztaty z elementami socjoterapii. Prowadzone są również programy korekcyjno-terapeutyczne dotyczące przemocy domowej.

W tym miejscu warto ponownie wskazać, że z przestrzeni miasta sukcesywnie znikają kolejne dachowe pokrycia azbestowe²⁴.

Ponadto Miasto Luboń w 2023 r. uruchomiło nowy program dotacyjny pod nazwą „Lubońskie skarbonki deszczowe” oferujący dofinansowanie na zakup zbiorników na deszczówkę, w celu poprawy warunków retencji w mieście²⁵.

Na poprawę jakości życia mieszkańców ma również wpływ prawo miejscowe w postaci aktualizowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Na przestrzeni lat 2022-2023 Rada Miasta Luboń przyjęła miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Elektrociepłownia ul. Źródłana”²⁶. Uchwalony akt prawa miejscowego miał charakter zmiany jakościowej, zatem nie wpłynął na ogólną powierzchnię miasta pokrytą planami. Jednocześnie rozpoczęto procedury zmierzające do zmiany obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego „Żabikowo Zachód”²⁷, „Lasek rejon ul. Nowiny”²⁸, „Kocie Doły”²⁹ oraz „Luboń Centrum – Nowe Ogrody”³⁰. Dodatkowo w związku z reformą planowania przestrzennego w listopadzie 2023 r. podjęto uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego Miasta Luboń, który docelowo zastąpić ma studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Innym rodzajem zadań wpływających na jakość życia mieszkańców Lubonia jest poprawa dostępności cyfrowej do usług publicznych. Do zrealizowanych zadań należy zaliczyć m.in. projekt pn. "Rozwój elektronicznych usług publicznych w Gminach Luboń, Mosina i Włoszakowice”, w ramach którego rozpoczęto wprowadzanie usprawnień w Urzędzie Miasta Luboń służących poprawie obsługi jego klientów. Na ten cel Miasto Luboń pozyskało dotację w wysokości 772 874,66 zł w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego na rozwój elektronicznych usług publicznych. Dzięki temu umożliwiono korzystanie z szerokiego zakresu e-usług publicznych dostępnych drogą elektroniczną z wykorzystaniem profilu zaufanego. Wprowadzono nowy system obiegu korespondencji, zakupiono nowe oprogramowania.

²³ Miasto Luboń otrzymało wsparcie finansowe z Funduszu Dopłat w ramach realizacji przez Bank Gospodarstwa Krajowego rządowego programu budownictwa komunalnego na budowę budynku komunalnego przy ul. Łącznej 2A, łączna kwota dofinansowania 5 116 475,67 zł

²⁴ Na podstawie Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Miasta Luboń na lata 2014-2032

²⁵ Uchwała nr LVII/423/2023 Rady Miasta Luboń z dnia 16 marca 2023 r. w sprawie udzielenia dotacji celowej na dofinansowanie zadań służących ochronie zasobów wodnych na terenie Miasta Luboń, polegających na budowie urządzeń do retencjonowania wód opadowych w miejscu ich powstania.

²⁶ uchwałą nr LVII/422/2023 z dnia 16 marca 2023 r.

²⁷ uchwałą nr LXII/459/2023 z dnia 21 września 2023 r. zatwierdzony uchwałą nr LXVII/521/2024 z dnia 14 marca 2024 r.

²⁸ uchwałą LXII/458/2023 z dnia 16 marca 2023 r. zatwierdzony uchwałą nr LXVII/522/2024 z dnia 14 marca 2024 r.

²⁹ uchwałą LVII/420/2023 z dnia 16 marca 2023 r.

³⁰ uchwałą LVII/421/2023 z dnia 16 marca 2023 r., zatwierdzony uchwałą nr LXVII/523/2024 z dnia 14 marca 2024 r.

W analizowanym okresie Miasto Luboń, wraz z dwiema innymi gminami Metropolii Poznańskiej, brało udział w pilotażu Metropolitalnego Systemu Informacji Przestrzennej. Dzięki powyższemu pracownicy urzędu mieli realny wpływ na ostateczny wygląd udostępnionych funkcjonalności. W tym czasie na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej www.bip.lubon.pl uruchomiono Portal Mapowy będący nowoczesnym narzędziem z zakresu planowania przestrzennego i gospodarki komunalnej, umożliwiającym każdemu zainteresowanemu identyfikację dostęp do obowiązujących miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, ewidencji nieruchomości oraz własności komunalnej. W efekcie Luboń jako pierwsza z gmin w październiku 2023r. podpisała umowę na korzystanie oraz uruchomiła swój geoportal w ramach Metropolitalnego Systemu Informacji Przestrzennej. Podkreślenia wymaga, że oprócz poprawy efektywności pracy urzędników, ułatwienia dotarcia do informacji przestrzennej poprzez dostęp zdalny, rozszerzono zadanie o dedykowany portal zieleni miejskiej.

W roku 2022, po zniesieniu restrykcji pandemicznych, wydarzenia kulturalne i społeczne mogły znów być organizowane w formie tradycyjnych spotkań. Jednak mimo to część z nich nadal odbywała się hybrydowo. Było to spowodowane lękiem części użytkowników przed większymi skupiskami ludzi. Wśród oferowanych wydarzeń organizowanych w Bibliotece Miejskiej, Ośrodku Kultury i Centrum Organizacji Pozarządowych znalazły się m.in. liczne warsztaty, kółka zainteresowań, koncerty, spektakle czy spotkania autorskie - dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Natomiast najważniejsze i zarazem największe wydarzenie kulturalne miasta tj. Festiwal Polskiej Piosenki w Luboniu im. Janusza Kondratowicza mógł znów odbywać się z kompletem publiczności.

W minionym roku zrealizowano także inwestycje w obszarze zieleni i ochrony środowiska m.in. zrealizowano projekt pn. „Ogrody edukacyjne w szkołach podstawowych nr 1, 2, 3, 4 i 5 w Luboniu” – rozbudowa ekopracowni zewnętrznych. Wdrożono dedykowaną aplikację oraz zakupiono arbotagi, co stanowi innowacyjne narzędzie do wspomagania edukacji ekologicznej. Wyjątkowo ciekawym i pożytecznym jednocześnie okazało się powstanie dwóch murali antysmogowych (na budynku Biblioteki Miejskiej i Zespołu Szkół w Luboniu) oraz żywej zielonej ściany z pnączy przy ul. Dworcowej

Rewitalizacja w wymiarze społecznym stanowiła także element kampanii edukacyjnej dla mieszkańców Lubonia z zakresu zrównoważonego rozwoju w obszarze zieleni oraz walki z suszą i smogiem. Dla wzmocnienia ww. działań organizowane są również konkursy: "Wspólna Grządka", którego główną nagrodą jest zagospodarowanie zielenią i małą architekturą wybranego terenu miejskiego. „Zielony Luboń” wyłaniający najładniejszy balkon/taras, ogródek przydomowy, ogród działkowy oraz osoby dbające o ogródki przybłokowe. Wydarzenia te mają na celu nie tylko poprawę warunków środowiskowych i estetyki miasta, ale także integrację jego mieszkańców w pracy o lepszą jakość życia.

Miasto Luboń dba także o swoich seniorów. Na podstawie „Programu Polityki Senioralnej Miasta Luboń na lata 2022-2025”³¹ powstał Informator dla seniora. Program uwzględnia potrzeby zarówno osób starszych samodzielnych, osób częściowo zależnych, które potrzebują czasowego wsparcia i opieki, jak również osób niesamodzielnych, całkowicie zależnych od pomocy innych. Wskazuje działania i zadania kształtujące warunki godnego i zdrowego starzenia się, zarówno te realizowane od wielu lat, jak i nowe inicjatywy. W „Informatorze dla seniora” znajduje się oferta kulturalna i sportowa miasta, ale również informacje dotyczące różnych możliwości wsparcia oferowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Można się również zapoznać z działalnością Uniwersytetu Trzeciego Wieku, Lubońskiej Rady Seniorów czy Dziennego Domu „Senior-Wigor”.

Ważnym elementem we współtworzeniu/współdziałaniu mieszkańców i Miasta jest powracający po przerwie Luboński Budżet Obywatelski. Do wykorzystania zostało przeznaczone 350 000 zł z budżetu miasta. Ta inicjatywa cieszy się rozpoznawalnością i zainteresowaniem mieszkańców³². Zgłoszono 13 projektów, z czego aż 11 przeszło etap weryfikacji i walczyło o głosy mieszkańców Lubonia.

Nieprzerwanie od 2020 r. przy ulicy Sikorskiego 3 w Luboniu działa Centrum Organizacji Pozarządowych. Jest ono przede wszystkim wsparciem dla organizacji pozarządowych oraz podmiotów

³¹ Uchwała Rady Miasta Luboń NR XL/316/2021 z dnia 16 grudnia 2021 r.

³² Głosowanie przebiegło w formie elektronicznej. Wzięło w nim udział 1 513 mieszkańców, wszystkie głosy ważne

prowadzących działalność pożytku publicznego, a także grup, które chciałyby utworzyć organizacje pozarządową. W budynku znajduje się wydzielone pomieszczenie na Repozytorium Historii Miasta. Istotnym elementem funkcjonowania Centrum Organizacji Pozarządowych jest Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej dla mieszkańców Lubonia, którzy nie są w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Poza tym organizowane są tam różnego rodzaju aktywności dla osób w różnym wieku.

Coraz większą rolę w procesach rewitalizacyjnych ma Komitet Rewitalizacji. Coraz lepiej udaje się rozumieć złożoność tematu rewitalizacji i wypracowywać odpowiednie rozwiązania, działania, które miałyby szanse być zrealizowane (a które generowałyby minimalne nakłady finansowe).

Podsumowanie

Dokonując trzeciej analizy monitoringu realizacji GPR Miasta Luboń należy przyznać, że proces rewitalizacji w Luboniu napotkał na swojej drodze problemy – głównie natury finansowej. Brak środków finansowych pochodzących z budżetu miasta i źródeł zewnętrznych na realizację strategicznego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego jakim jest budowa Domu Włodarza, determinuje szereg innych ograniczeń w realizacji założeń GPR. Budująca jest natomiast rosnąca świadomość społeczeństwa na temat procesów rewitalizacji na różnych jej płaszczyznach, jednak jeszcze nie przekłada się ona na podejmowanie działań w tym zakresie na dużą skalę.

Agregacja danych pokazała, że tak jak przy poprzednim sprawozdaniu, trudno jest wyselekcjonować odpowiednie informacje. Przyjęte wskaźniki nastroczają trudności np. ze względu na zmianę jednostek w których gromadzone są dane liczbowe. Konieczna również była zmiana nazwy wskaźnika dla jego lepszego odbioru/zrozumienia monitorowanego zjawiska. Proces rewitalizacji w Luboniu nie przebiega zgodnie z harmonogramem. Nie stanowi to jednak nowego zjawiska. Już wcześniej dopuszczono elastyczność harmonogramu realizacji przedsięwzięć z uwagi na ogromny wpływ jaki na ten stan rzeczy miały czynniki zewnętrzne, niezależne od beneficjentów.

W badanym okresie obowiązywania GPR nie wpłynęły wnioski od beneficjentów o zmianę zakresu przedsięwzięć rewitalizacyjnych ani nowe wnioski do wpisania na listę działań.

Analiza wskaźników generalnie wykazuje poprawę opisywanych przez nie zagadnień. Na podstawie zebranych danych, na potrzeby przygotowania przedmiotowego sprawozdania, można stwierdzić, że w Luboniu zachodzą procesy rewitalizacyjne. Powyższe jest zgodne ze stanowiskiem Komitetu Rewitalizacji. Wobec powyższego nie ma konieczności aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ewaluacja (2021-2023)

Wstęp

Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2023, poz. 28 ze zm.) GPR podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji przedsięwzięć co najmniej raz na 3 lata. GPR dla Miasta Luboń na lata 2017 – 2027 zakłada, że kolejna – druga ocena śródkresowa (mid-term) przypada na 2023 r. Dla zebrania i ujęcia danych z 2023 r., jej sporządzenie możliwe było w roku 2024.

Za podstawowe cele rewitalizacji uznano:

Cel I – Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzmocnienia spójności społecznej oraz wzrostu jakości kapitału społecznego. Obejmujący: integrację oraz aktywizację mieszkańców poprzez wzmacnianie tożsamości lokalnej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Cel II – Kreowanie warunków dla zrównoważonego rozwoju opartego na spójności i ładzie przestrzennym. Obejmujący: zachowanie, ochronę i modernizację dziedzictwa historycznego i kulturowego obszaru rewitalizacji, zapewnienia ładu przestrzennego poprzez równoważenie funkcji mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej i rekreacyjnej oraz zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych.

Kluczowym elementem oceny prowadzonej polityki rewitalizacji jest odpowiedź na pytania uwzględniające kryteria:

- 1) trafność/ odpowiedniość interwencji – czy cele interwencji były zgodne ze zidentyfikowanymi problemami i potrzebami?
- 2) efektywność/wydajność – czy założone cele zostały osiągnięte najtańszym, zapewniającym jednocześnie założone parametry wykonania i określoną jakość, kosztem?
- 3) skuteczność – czy efekt, który osiągnięto jest tym, który planowano osiągnąć?
- 4) użyteczność – czy interwencja spełniła oczekiwania adresatów (odpowiada potrzebom grupy docelowej)

Na podstawie opracowanych sprawozdań z monitoringu realizacji GPR – za lata 2021-2023 uznaje się za w większości aktualne wnioski z ewaluacji opracowanej w roku 2020. Novum był jednak niezaprzeczalny wpływ ograniczeń pandemicznych:

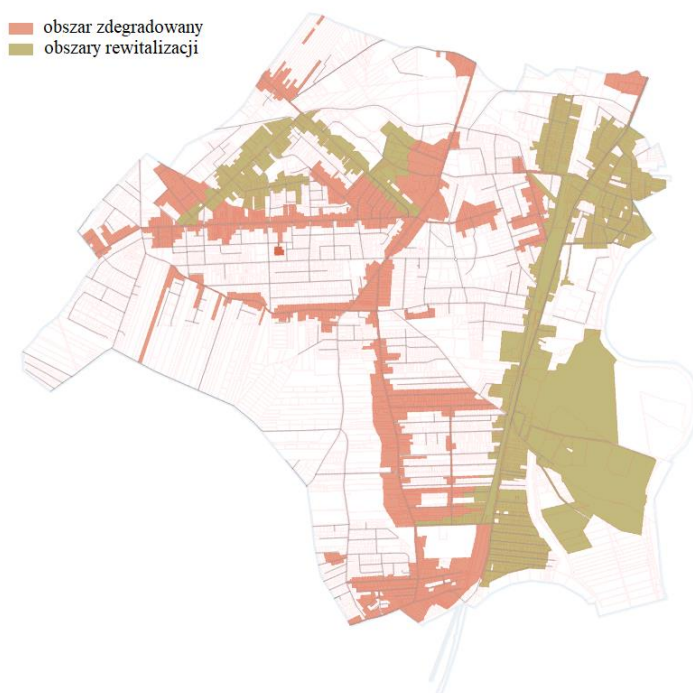
- 1) komplementarność przedsięwzięć spowodowała, że brak realizacji jednego z nich rzutuje na możliwości realizacji pozostałych bezpośrednio z nim powiązanych;
- 2) wiele przedsięwzięć można uznać za realizowane, ponieważ udało się podjąć działania w zmienionej lokalizacji;
- 3) wieloletniość harmonogramu realizacji przedsięwzięć pozwala na podjęcie działań w innym terminie i wskazuje na szansę ich zakończenia w okresie objętym GPR, ogromny wpływ na realizację GPR miała pandemia Covid-19, która szeroko odcisnęła swoje piętno na wszystkich dziedzinach życia.

Trafność interwencji

Odpowiadając na pytanie czy podejmowane działania/interwencje prowadzą bądź doprowadziły do realizacji celu pierwszego jakim jest efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzmocnienia spójności społecznej oraz wzrostu jakości kapitału społecznego; obejmujący: integrację oraz

aktywizację mieszkańców poprzez wzmacnianie tożsamości lokalnej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu – można zdecydowanie potwierdzić, że cel jest z powodzeniem realizowany. Udaje się podejmować działania, w największej mierze w sferze kulturalnej, które niewątpliwie służą integracji, aktywizują mieszkańców, a także wzmacniają tożsamość lokalną. Kolejne lata obowiązywania GPR wskazują rozwój w zakresie pomocy społecznej, będący odpowiedzią na zmiany zapotrzebowania mieszkańców. Odzwierciedla się on w poprawie radzenia sobie mieszkańców, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej z aktualną sytuacją ekonomiczną co odzwierciedlają zmiany w analizowanych wskaźnikach. Co istotne, działania te mają zasięg ogólnomiejski, tym samym nie ograniczają się do obszarów rewitalizacji.

Ryc. 1. Mapa z obszarem zdegradowanym i rewitalizacji z GPR.

Źródło: <https://geoportal.mesip.pl/lubon/portal-tematyczny>

W przypadku drugiego celu rewitalizacji jakim jest kreowanie warunków dla zrównoważonego rozwoju opartego na spójności i ładzie przestrzennym osiągnięcie pożądaných rezultatów od początku obowiązywania GPR jest znacznie utrudnione, ponieważ jest ściśle uzależnione w największej mierze od pozyskania finansowania zewnętrznego bądź wygospodarowania środków z budżetu miasta. Niemniej jednak sukcesy odnoszone są na tym polu dzięki zaangażowaniu beneficjentów prywatnych, których starania o pozyskanie dofinansowań, a także dobra kondycja finansowa własna, zaowocowały ukończeniem założonych w GPR założeń rewitalizacyjnych. Niezwykle ważną rolę przy realizacji drugiego celu odgrywają działania, które nie znalazły się na liście przedsięwzięć w GPR, a które stanowią ich uzupełnienie tematyczne, ale także przestrzenne – w pozostałych częściach miasta – nie objętych obszarami rewitalizacji. Należą do nich działania miasta w zakresie ochrony zabytków, unowocześniania, szeroko rozumianej, infrastruktury miasta, aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które umożliwiają podejmowanie kolejnych działań inwestycyjnych (miejskich i prywatnych), poprawy jakości środowiska, której wyrazem jest zarówno zagospodarowywanie i pielęgnacja terenów zieleni, szeroko rozumiana poprawa jakości powietrza (w tym walka ze smogiem), jak i działania podjęte w celu zwiększania retencji wód opadowych w mieście.

Miasto podejmuje z roku na rok coraz więcej inicjatyw na wielu płaszczyznach, które wpływają nie tylko na poprawę ogólnej estetyki Lubonia, ale również stopniowo pozwalają coraz lepiej czuć się w lubońskiej przestrzeni miejskiej.

Usprawnianie pracy Urzędu Miasta, możliwość udostępniania elektronicznego kolejnych informacji/dokumentów (w tym przy pomocy nowoczesnych narzędzi), umożliwienie załatwiania spraw urzędowych przez internet oraz wiele innych to kolejna odsłona działań rewitalizacyjnych.

Miasto ma także szeroką ofertę kulturalną, o którą niezmiennie dbają Urząd Miasta i jednostki miejskie. Ww. wykazują się ogromną kreatywnością, aby wszelkie działania, których się podejmują, były atrakcyjne dla wielu grup wiekowych. Z wielką starannością informują, organizują, dokumentują i upubliczniają za pośrednictwem stron internetowych oraz mediów społecznościowych.

Wymienione powyżej działania stanowią ogólny zarys podejmowanych inicjatyw. Na tej podstawie należy stwierdzić, że podjęte interwencje przynoszą pozytywne rezultaty.

Efektywność

Efektywność jest utrzymana na poziomie zidentyfikowanym w 2020r. Przedsięwzięcia, których realizację udało się podjąć lub zakończyć zostały przeprowadzone z zachowaniem zasad optymalizacji kosztowej. Przedsięwzięcia jednostek miejskich z założenia realizowane są z poszanowaniem środków publicznych, a poniesione koszty z uwzględnieniem zasad gospodarności księgowej. Przeprowadzenie wielu działań, mimo braku planowanej lokalizacji docelowej (w Domu Włodarza), dowodzi determinacji w realizacji założonych celów oraz dużej efektywności beneficjentów w tym działaniu.

Skuteczność

Na potrzeby oceny skuteczności podjętych działań przyjęto ich faktyczną realizację. Mimo opisanych powyżej problemów – dotyczących wyznaczonych terminów, środków finansowych i realizacji inwestycji bazowej (Dom Włodarza) wiele zakładanych celów zostało osiągniętych. Chęć i determinacja w działaniu beneficjentów i jednostek miejskich przełożyła się na skuteczność realizacji przedsięwzięć.

Należy zauważyć też, że wśród przedsięwzięć rewitalizacyjnych znalazły się i takie, których w ogóle nie podjęto. Wynika to wyłącznie z tego, że zakłada się realizację poszczególnych przedsięwzięć po udostępnieniu docelowej lokalizacji – Domu Włodarza. Mimo, iż z upływem czasu staje się to coraz mniej realne, istnieje jeszcze szansa na ich realizację przed zakończeniem obowiązywania GPR, ponieważ, jeśli tylko będzie to możliwe, podejmowane będą starania o pozyskanie środków zewnętrznych.

Użyteczność

Z perspektywy kolejnych lat obowiązywania GPR wyraźnie widać, że podejmowane działania są bardzo potrzebne. Szczególnie wyraźnie dało się to zauważyć w sferze społecznej, gdy w kraju panowała pandemia Covid-19. Przykładowo czas, w którym zakazywano organizowania wszelkich zgromadzeń, co było jednoznaczne z koniecznością rezygnacji z aktywności np. w zakresie kultury, spowodowały wykształcenie nowych form (za pośrednictwem internetu), docierania z ofertą kulturalną do mieszkańców - jako odpowiedź na ich potrzeby i oczekiwania. Gdy ww. zakazy ustępowały nastąpił dynamiczny wzrost

frekwencji w wydarzeniach prowadzonych w tradycyjnej formie, a także zaczęto oferować nie tylko powrót do stałej oferty kulturalnej, ale zaproponowano wiele nowości.

Równolegle można zaobserwować w mieście, że mieszkańcy coraz chętniej podejmują działania dedykowane poprawie jakości powietrza i środowiska. Oferowane przez Miasto dotacje³³ na wymianę nieekologicznych źródeł ciepła czy zbiorników na deszczówkę skutecznie zachęcają mieszkańców do włączania się w tego typu działania, które przyczyniają się do polepszenia sytuacji prywatnej, która przekłada się na dobro społeczności lokalnej.

Podsumowanie

Druga ewaluacja śródkresowa wykazała, że nadal z powodzeniem realizowane są przedsięwzięcia sfery społecznej. Szeroka oferta kulturalna, która obejmuje również przedsięwzięcia, które nie mogłyby być w ogóle podjęte z powodu braku założonej w GPR właściwej lokalizacji (Dom Włodarza) pozwala odnotowywać w kolejnych latach poprawę wyznaczonych obrazujących sytuację wskaźników. Napędza to kolejne pomysły i rozwiązania rekompensujące aktualne trudności związane z brakiem inwestycji bazowej zdeterminowane brakiem środków finansowych na jego realizację.

W sferze technicznej, która boryka się niezmiennie z uzależnieniem realizacji przedsięwzięć od pozyskania różnego dofinansowań zewnętrznych również odnotowuje się pozytywy. Ukończenie wyznaczonych przedsięwzięć czy też kolejnych etapów prac budowlanych inwestycji miejskich jest znaczącym krokiem na przód dla całego GPR, którego celem jest poprawa życia mieszkańców

Konsekwentnie do przedstawionych w niniejszym opracowaniu argumentów należy podkreślić, że końcowy sukces GPR, a więc realizacja wszystkich przedsięwzięć rewitalizacyjnych wyznaczonych w Programie, na tym etapie (ze względu na perspektywę czasową) jest coraz mniej realna – nawet z potencjalnie pozyskanymi środkami na ukończenie inwestycji. Następne lata obowiązywania GPR upłyną z pewnością pod znakiem dalszych wysiłków związanych z pozyskiwaniem dofinansowań, które umożliwią realizację działań w zakresie rewitalizacji jednak zapewne spoza listy przedsięwzięć podstawowych.

W latach 2021-2023 nie wpłynęły wnioski o nowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne ani o zmianę obowiązujących, co świadczy o braku zapotrzebowania na aktualizację GPR. Co istotne, podczas organizowanych cyklicznie posiedzeń Komitetu Rewitalizacji pojawiły się spostrzeżenia, że kolejne działania, które miałyby zostać podejmowane jako nowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne GPR powinny zostać wyznaczone wg innego klucza niż te, które aktualnie obowiązują. Miałyby to na celu nieograniczanie się stricte do realizacji jednego, konkretnego zadania, a uzyskanie przestrzeni dla realizacji zadań, które byłyby niezależne od siebie, wielowątkowe i długofalowe. W takim stanie rzeczy efekt realizacji takich przedsięwzięć miałby znacznie szerszy zasięg i znaczenie dla mieszkańców i samego miasta.

Jak wynika z przedmiotowego sprawozdania, obecnie udało się zrealizować 27% przedsięwzięć. Te, które są w trakcie realizacji – stanowią 46%. Natomiast pozostałe 27% przedsięwzięć nadal pozostaje nierozpoczętych. W stosunku do stanu z roku 2022 nastąpił progres. Wzrósł udział przedsięwzięć zakończonych oraz będących w trakcie realizacji. Powyższe potwierdza aktualność GPR.

Z biegiem lat pozyskanie informacji dla części z założonych pierwotnie wskaźników nadal pozostaje niemożliwe (np. ustalenie roku budowy obiektów rozebranych) dlatego podtrzymuje się sugestie zawarte w poprzedniej ewaluacji, żeby te nieopisywalne wskaźniki pominąć, a dane opisywać w jednostkach w których są agregowane.

Bardzo ważnym aspektem działań rewitalizacyjnych stała się pomoc Miasta w postaci udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru

³³ lub pomoc w złożeniu wniosku o dofinansowanie na wprowadzenie rozwiązań proekologicznych w ogrzewaniu budynków mieszkalnych w ramach działania Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego Programu „Czyste Powietrze”

zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków; dotacje na wymianę źródeł ciepła (dotacje miejskie lub uzyskiwane za pośrednictwem Urzędu Miasta Luboń) czy w zakresie retencjonowania wody opadowej/roztopowej na terenie prywatnych nieruchomości. Szeroko zakrojone prace na terenach zieleni miejskiej sprawiają, że coraz więcej mieszkańców Lubonia ma do nich dostęp co idzie w parze z przyjemnością obcowania z naturą, co z kolei sprzyja aktywnemu wypoczynkowi. W 2023 r. zapadła decyzja o przeznaczeniu terenu miejskiego na utworzenie nowego parku. W tym celu podjęto niezbędne do realizacji tego zamysłu działania, które wymagały m.in. przeprowadzenia procedury planistycznej. Uchwałą nr LVII/421/2023 z dnia 16 marca 2023 r. Rada Miasta Luboń przystąpiła do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego "Luboń Centrum – Nowe Ogrody"³⁴ (stanowiącego częściową zmianę mpzp „Luboń Centrum” – etap 2).

Analiza wskaźników realizacji GPR oraz stopnia zaawansowania realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych prowadzi do konkluzji, że:

1. Modyfikacja ustalonych w GPR przedsięwzięć pod względem lokalizacji realizacji przedsięwzięcia, nie rzutuje negatywnie na to przedsięwzięcie. Analogicznie należy podchodzić do kwestii zachowania wyznaczonego harmonogramu realizacji przedsięwzięć, ponieważ istotą realizacji GPR są faktycznie realizowane działania rewitalizacyjne oraz działania służące rewitalizacji.
2. Brak wniosków dotyczących zmian przedsięwzięć. Realizacja przedsięwzięć zapisanych w GPR jest kontynuowana zatem uznaje się je za aktualne.
3. Należy dokładać wszelkich starań w celu pozyskiwania dofinansowań, ponieważ takowe warunkują możliwość realizacji założonych celów.
4. Beneficjenci dokładają starań i wysiłku, aby proces rewitalizacji był ciągły i zachowywał tendencje wzrostowe.

Sprawozdanie z monitoringu realizacji GPR służy do wykazania mocnych i słabych stron trwającego procesu rewitalizacji. Okresowe raportowanie, wynikające z przepisów prawa, przyczynia się do coraz lepszego rozumienia mechanizmów tego procesu przez beneficjentów i jednostki miejskie. Komitet Rewitalizacji, którego cykliczne spotkania owocują nowymi koncepcjami, weryfikacją całościowego spojrzenia na GPR, a także próbami szerszego dotarcia do mieszkańców z ideą rewitalizacji – powinien stawać się coraz skuteczniejszym narzędziem do wzmacniania działań rewitalizacyjnych. Wypracowane przez niego sugestie i uwagi będą podstawą dla prac nad nowym programem.

Horyzont czasowy trwania obecnie obowiązującego Programu do 2027 r. pozwala jeszcze na optymistyczne założenie, że stopień realizacji zaplanowanych w GPR zadań jeszcze wzrośnie.

Reasumując, zaawansowanie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz brak wniosków o ich zmianę wskazują, że nie ma konieczności aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Luboń na lata 2017 – 2027. W przypadku zaistnienia okoliczności, w obliczu których aktualizacja/zmiana GPR okazałaby się niezbędna, Burmistrz Miasta Luboń wniesie do Rady Miasta Luboń wniosek o jego zmianę.

³⁴ zatwierdzony uchwałą nr LXVII/523/2024 Rady Miasta Luboń z dnia 14 marca 2024 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Luboń Centrum – Nowe Ogrody”